

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 04.02.1998
KOM(1998) 42 endelig udg.

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

OM DET EUROPÆISKE FÆLLESSKABS
BIODIVERSITETSSTRATEGI

I. INDLEDNING

A) Problemet

1. Biodiversitet (eller biologisk mangfoldighed) er en afgørende faktor for bevaring af livet på jorden og rummer endvidere vigtige sociale, økonomiske, videnskabelige, uddannelsesmæssige, kulturelle, rekreative og æstetiske værdier. Ud over denne iboende værdi har biodiversiteten også betydning for vores evne til at modstå og tilpasse os skiftende omstændigheder. Uden en fyldestgørende biodiversitet vil begivenheder som f.eks. klimaændringer og skadedyrsangreb lettere få katastrofale følger. Biodiversiteten er afgørende for, at landbrug og fiskeri kan bevare deres levedygtighed på lang sigt. Biodiversiteten er grundlag for udviklingen af mange industriprocesser og fremstilling af nye lægemidler. Endelig rummer biodiversiteten ofte løsninger på forurenings- og helbredsproblemer.

2. I UNEP's "Global Biodiversity Assessment" anslås det, at biodiversiteten på globalt plan nu daler hurtigere end på noget andet tidspunkt tidligere. Også i Europa er situationen alvorlig. Den righoldige biodiversitet i Den Europæiske Union har gennemgået langsomme ændringer i århundredernes løb som følge af menneskelige aktiviteter. I de seneste årtier har der imidlertid været en dramatisk stigning i belastningen fra disse aktiviteter. I UNEP-vurderingen fastslås det, at i nogle af de europæiske lande er op til 24% af arterne i nogle grupper, som f.eks. sommerfugle, fugle og pattedyr, nu uddøde på nationalt plan.

3. At menneskelige aktiviteter er årsag til denne nedgang til biodiversiteten i Europa, betyder, at den kan ventes at tage øget fart, hvis der ikke sættes ind. I Det Europæiske Miljøagenturs "Dobris-vurdering" hedder det, at nedgangen i Europas biodiversitet i mange egne hovedsagelig skyldes stærkt intensiv og delvis industriel landbrugs- og skovbrugspraksis; stærkere fragmentering af de resterende naturlige levesteder som følge af infrastrukturer og urbanisering; masseturisme og forurening af vand og luft. I betragtning af den forventede vækst i de økonomiske aktiviteter er øget nedgang biodiversiteten langt mere sandsynlig end stabilisering.

4. På trods af Fællesskabets og medlemsstaternes hidtidige bestræbelser på at løse problemet med den dalende biodiversitet er de nuværende foranstaltninger ikke tilstrækkelige til at vende udviklingen. Det er derfor vigtigt, at EU hurtigst muligt opstiller en strategi og sætter ind med konkrete foranstaltninger for at fremme bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten.

B) Løsningen

5. Da nedgangen i biodiversiteten og den indbyrdes afhængighed mellem de forskellige arter og økosystemer på tværs af landegrænserne er af globalt omfang, kræves der en samordnet indsats på internationalt plan. Rammen for denne indsats er *konventionen om den biologiske mangfoldighed*. Det Europæiske Fællesskab ratificerede denne konvention den 21. december 1993. Konventionen forfølger tre mål, nemlig bevaring af den biologiske mangfoldighed, bæredygtig udnyttelse af dens bestanddele og rimelig og retfærdig fordeling af de fordele, udnyttelsen af de genetiske ressourcer resulterer i. I konventionen defineres *biologisk mangfoldighed (biodiversitet)* som "mangfoldigheden af levende organismer fra alle kilder, herunder bl.a. terrestriske,

marine og andre akvatiske økosystemer og de økologiske strukturer, de indgår i; dette omfatter mangfoldighed inden for de enkelte arter og mellem arterne samt økosystemernes mangfoldighed”.

6. I henhold til konventionens artikel 6 skal de kontraherende parter:

- “udvikle nationale strategier, planer eller programmer for bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed eller i dette øjemed tilpasse eksisterende strategier, planer eller programmer, som bl.a. baseres på de af konventionens foranstaltninger, der er relevante for den pågældende kontraherende part;
- så vidt muligt og alt efter omstændighederne integrere bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed i relevante sektorale eller tværsektorale planer, programmer og politikker”.

Partskonferencen har opstillet yderligere retningslinjer for udarbejdelse af en sådan strategi¹.

7. EU spiller en ledende rolle i Verden for at fremme konventionens målsætninger. Ikke blot for at opfylde de juridiske forpligtelser i henhold til konventionen, men også for at imødekomme borgernes forventninger og forhåbninger, som - ud over biodiversitetens allerede påviste økonomiske og miljømæssige værdier - også går på det etiske princip om, at arters uddøen skal undgås, hvis det overhovedet er muligt.

8. Med Fællesskabets biodiversitetsstrategi, som beskrevet i denne meddelelse, opstilles der en ramme for udvikling af EU-politikker og -virkemidler til overholdelse af biodiversitetskonventionen. “Det Europæiske Fællesskabs første rapport til partskonferencen for konventionen om den biologiske mangfoldighed” indeholder en kort vurdering af biodiversitetens tilstand i Den Europæiske Union. Den indeholder også en gennemgang af igangværende og planlagte EU-initiativer og -instrumenter, der kan tjene konventionens mål. Rapporten er derfor et vigtigt baggrundspapir for denne strategi.

9. Ministerrådet har i sine konklusioner af 2. december 1995 fremført, at Fællesskabet - med hensyn til spørgsmål, der henhører under dets kompetence, og i snævert samarbejde med medlemsstaterne - bør udarbejde en fællesskabsstrategi, til supplerung af medlemsstaternes strategier, programmer og planer, for at påpege hullerne i Fællesskabets bevaringspolitik og fremme integreringen af biodiversitetshensyn i Fællesskabets politik på andre områder, så det sikres, at konventionen gennemføres korrekt.

10. Alle Fællesskabets medlemsstater er kontraherende parter i konventionen. Som følge heraf har de allerede eller i færd med at udarbejde deres respektive biodiversitetsstrategier. Medlemsstaternes yder et væsentligt bidrag til konventionens mål ved at udvikle og gennemføre deres egne nationale strategier. Mange medlemsstater har oprettet et nationalt koordinationsorgan for biodiversitet. Alle har allerede eller har planer om at integrere bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten i de relevante

---

¹ Beslutning II/7 fra den anden partskonference og beslutning III/9 fra den tredje partskonference.

sektorale eller tværsektorale planer. Fremgangsmåder og indsatsområder varierer fra land til land afhængigt af de særlige karakteristika ved den stedlige biodiversitet og belastningen heraf. Miljø-, landbrugs-, skovbrugs- og fiskeripolitik tillægges generelt størst vægt i denne sammenhæng. I mange tilfælde anses også videnskab og teknologi, energi, industri, transport, turisme og kreative aktiviteter, sundhed, uddannelse og forsvar for at være relevant. I de nationale strategier lægges der ikke samme vægt på de forskellige emner i konventionen. Det Europæiske Miljøagentur² har udarbejdet en foreløbig vurdering af medlemsstaternes gennemførelse af de forskellige foranstaltninger i konventionen. En ajourført oversigt herover findes i medlemsstaternes rapporter til partskonferencen om gennemførelsen af konvention.

11. For en heldig gennemførelse af konventionen kræves der samarbejde både i medlemsstaterne og på EU-plan. Det er vigtigt, at der gennemføres nationale strategier i alle medlemsstaterne, men en række EU-politikker og -instrumenter har også stor betydning for biodiversiteten. EU må derfor sætte ind på disse områder, både for at supplere og undgå at lægge hindringer i vejen for medlemsstaternes indsats. Fællesskabets strategi er fokuseret på videreudvikling og gennemførelse af Fællesskabets politikker og instrumenter.

C) Strategiens omfang og mål

12. Som hovedrolleindehaver på nationalt plan er det klart, at EU må sørge for, at dens egne politikker og instrumenter, hvoraf mange har betydelig relevans for biodiversiteten, bidrager til bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten.

13. Den foreslåede biodiversitetsstrategi stiler derfor mod, at årsagerne til nedgangen i biodiversiteten forudgribes, forebygges og angribes ved kilden. Dette vil både medvirke til at vende den nuværende nedadgående tendens i biodiversiteten og genoprette en tilfredsstillende bevaringstilstand for arter og økosystemer, herunder landbrugsøkosystemer, både i og uden for EU.

14. Fællesskabets biodiversitetsstrategi indgår som et vigtigt element i det femte miljøhandlingsprogram "Hen imod bæredygtig udvikling". Strategien skal også ses i sammenhæng med forpligtelsen til at inddrage miljøhensyn i politikken på andre områder, i overensstemmelse med traktatens artikel 130 R, stk. 2. Den stemmer overens med Amsterdam-traktatens skærpede forpligtelser med hensyn til bæredygtig udvikling: "miljøbeskyttelseskrav skal integreres i udformningen og gennemførelsen af Fællesskabets politikker og aktioner ... især med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling". I strategien er der også taget hensyn til nogle af Rådets konklusioner og de relevante aspekter af *den paneuropæiske strategi for biologisk og landskabsmæssig mangfoldighed*.

15. Strategien opstiller en ramme for de foranstaltninger, der behøves til at opfylde EU's juridiske forpligtelser i henhold til konventionens artikel 6. De af konventionens forpligtelser, der er relevante for EU, er opstillet i strategiens afsnit II, i forbindelse med

---

² European Environment Agency. The UN Convention on Biological Diversity. Follow-up in EEA Member Countries. Copenhagen, 1996.

fire større emneområder. Afsnit III beskriver de mål, der skal nås gennem EU's politikker og instrumenter med henblik på at opfylde disse forpligtelser.

16. Fællesskabets gennemførelse af konventionen bør foretages i to skridt. Det første skridt er vedtagelsen af denne strategi, der indeholder de generelle retningslinjer. Det andet skridt består i, at Kommissionens tjenestegrene opstiller og gennemfører handlingsplaner og andre foranstaltninger. Med dette andet skridt vil konventionens målsætninger blive udmøntet i konkrete foranstaltninger.

17. Med handlingsplanerne og andre foranstaltninger vil der blive skabt en større sammenhæng mellem målene for de forskellige emner og indsatsområder, og gennem en mekanisme, der sikrer, at biodiversitetshensynene integreres i politikken på andre områder, bidrager strategien til at udfylde et hul i Fællesskabets nuværende bevaringspolitik.

18. Handlingsplaner og andre foranstaltninger til opfyldelse af målene bør bygge videre på og supplere eksisterende politikker og planlagte initiativer. I handlingsplanerne bør der tages hensyn til de mål og foranstaltninger, der er planlagt i medlemsstaternes strategier, så der sikres reel merværdi og overensstemmelse og komplementaritet mellem de forskellige tiltag. Hvordan dette bedst kan gøres, vil først blive klart, når medlemsstaterne har udarbejdet deres strategier.

19. Da Fællesskabet og dets medlemsstater deltager i en række internationale konventioner og aftaler af relevans for konventionens målsætninger, kan denne strategi bruges som retningslinje til at sikre sammenhængen i de initiativer, der tages i forskellige internationale fora. Strategien vil derfor medvirke til at opfylde Fællesskabets mål i henhold til andre konventioner.

20. Gennemførelsen af strategien og handlingsplanerne og andre foranstaltninger vil blive overvåget og vurderet på grundlag af biodiversitetsindikatorer og målelige mål. Herved kan foranstaltningernes effektivitet måles og yderligere behov påpeges. I afsnit IV beskrives processen med videreudvikling, gennemførelse og overvågning.

II. STRATEGIENS EMNER

1. Fællesskabets biodiversitetsstrategi er koncentreret om fire hovedemner. I forbindelse med de enkelte emner anføres de særlige mål, som skal opfyldes gennem handlingsplanerne og andre foranstaltninger. Disse mål udspringer af og konkretiserer de af konventionens forpligtelser, der er relevante for Fællesskabet.

Emne 1: Bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske diversitet

2. Inden for dette emne bør Fællesskabet sigte mod bevaring, og hvor det er relevant, genopretning af økosystemer og dyre- og plantepopulationer i deres naturlige omgivelser. Fællesskabet bør også sigte mod bevaring af økosystemer, hvor afgrødearter og -sorter og domesticerede dyrearter har udviklet deres særlige karakteristika. In situ

bevaring bør i visse tilfælde suppleres med yderligere ex situ-initiativer³. Dette emne omfatter også de foranstaltninger, der behøves til at sikre en bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne.

In situ-bevaring

3. Fællesskabet vil fortsat støtte skabelsen af net af udpegede områder, navnlig EU's NATURA 2000-net. For et stort antal vildtlevende arter, dyrkede arter og sorter og opdrættede dyrearter er oprettelsen af et system af beskyttede områder imidlertid ikke tilstrækkeligt. In situ-bevaring indebærer derfor, at Fællesskabet på de relevante sektorale og tværsektorale indsatsområder også tager hensyn til belastningen af biodiversiteten uden for de beskyttede områder. Dette aspekt er en af de største mangler i Fællesskabets nuværende miljøpolitik. Fællesskabet bør derfor om muligt søge at

- fremme og støtte bevaring af økosystemernes særlige træk
- sikre en tilfredsstillende bevaringstilstand for naturligt forekommende vilde arter, med hensyn til populationsstørrelse, struktur, udbredelse og udviklingstendenser, samt støtte genetableringsplaner for de alvorligst truede arter
- træffe foranstaltninger til at vedligeholde genpuljen af vilde og domesticerede arter og forhindre genetisk "erosion".

4. Tilstedeværelse af eller indførelse af fremmede arter eller underarter kan skabe uligevægt og ændringer i systemerne. Det kan have potentielt uigenkaldelige konsekvenser - gennem krydsning eller konkurrence - på de oprindelige bestanddele af den biologiske mangfoldighed. Med udgangspunkt i forsigtighedsprincippet bør Fællesskabet træffe foranstaltninger til at forhindre, at fremmede arter skader økosystemer, prioriterede arter eller de levesteder, disse afhænger af, og indføre foranstaltninger til at kontrollere, styre og om muligt fjerne risikoen herfor.

5. Mens bioteknologien generelt indebærer potentielle fordele for samfundet, kan indførelse af genetisk modificerede organismer i miljøet have negative følger for biodiversiteten. Med udgangspunkt i forsigtighedsprincippet har Fællesskabet indført en række mekanismer, navnlig i henhold til direktiv 90/219/EØF og 90/220/EØF, til at vurdere, regulere, styre eller kontrollere risikoen ved anvendelse og udsætning af genetisk modificerede organismer, som kan tænkes at skade den biologiske mangfoldighed. Fællesskabet er endvidere én af hovedkræfterne bag færdiggørelsen af en *protokol om biosikkerhed* til biodiversitetskonventionen inden udgangen af 1998. Formålet med protokollen er at opstille internationale procedurer for sikker overførsel, håndtering og anvendelse af genetisk modificerede organismer, med særlig fokus på grænseoverskridende overførsel af levende modificerede organismer frembragt ved moderne bioteknologi, som kan have negative følger for bevaring og bæredygtig

---

³ I konventionens artikel 2 defineres "in situ-betingelser" som de betingelser, hvor de genetiske ressourcer findes i økosystemer og naturlige levesteder og, for så vidt angår opdrættede eller dyrkede arter, i de omgivelser, hvor de har udviklet deres særlige egenskaber. Med "ex situ-bevaring" forstås bevaring af bestanddele af den biologiske mangfoldighed uden for deres naturlige levesteder.

udnyttelse af biodiversiteten; til dette formål skal der indføres en særlig procedure for forudgående informeret samtykke.

Ex situ-bevaring

6. Genbanker, opdræt i fangeskab, zoologiske haver og botaniske haver kan spille en meget værdifuld rolle, hvis deres virksomhed integreres som led i samordnet genudsætning i naturen eller integrerede bevaringsplaner. For dyrkede arter og sorter, herunder skovplanter, såvel som for opdrættede arter er det vigtigt at undgå genetisk erosion og bevare en righoldig genpulje, som kan sikre de pågældende sorters og arters fremtidige levedygtighed og forbedre deres egenskaber. Vedligeholdelse af passende genbanker i Fællesskabet vil i visse tilfælde kræve samarbejde med tredjelande. Fællesskabet bør:

- fremme passende ex situ-bevaring i og uden for Fællesskabet, af både vilde arter og genetiske ressourcer af vilde slægtinge til dyrkede planter, vilde planter og husdyrarter, som ikke kan bevares in situ, eller hvor bevaringen in situ er alvorligt truet,
- ansøge zoologiske haver, akvarier, botaniske haver, genbanker og samlinger til at holde arter, dyrkede sorter og domesticerede dyrearter under tilfredsstillende betingelser og sikre bevaringen heraf samt integrere deres arbejde i samordnede handlingsplaner med sigte på at genoprette en tilfredsstillende in situ-bevaringstilstand for de pågældende arter.

Bæredygtig udnyttelse af bestanddelene af den biologiske mangfoldighed

7. Menneskelige aktiviteter kan have både positive og negative virkninger på den bæredygtige udnyttelse af biodiversiteten. For at kunne fremme bæredygtig udnyttelse er det vigtigt, at der foretages en grundig vurdering af konsekvenserne for biodiversiteten af strategier, politikker, programmer, planer og projekter. I første omgang skal aktiviteter med potentielt negative konsekvenser påvises, så der kan findes alternative løsninger, hvorved de negative virkninger kan mindskes eller helt undgås. For det andet bør man finde frem til de mest effektive løsninger til at opfylde biodiversitetens behov. Fællesskabet bør derfor:

- tage højde for målsætningerne med denne strategi i forbindelse med miljøvurdering af sektorale og tværsektorale strategier, planer, programmer, politikker og projekter
- om muligt udvikle omkostningseffektivitetsanalyser af relevante EU-strategier, -planer, -programmer, -politikker og -projekter til sikring med målsætningerne med denne strategi
- udvikle egnede metoder og teknikker, så de interesserede parter kan deltage i vurderingsprocedurerne og i gennemførelsen af afhjælpende og forebyggende foranstaltninger.

8. Økonomiske og sociale incitamenter, såsom subsidier, skatter og afgifter, kan have betydelige konsekvenser for biodiversiteten. I visse tilfælde kan de anvendes til at ændre eller bevare produktions- og forbrugsmønstre af betydning for biodiversiteten.

Fællesskabet fremmer metoder, der kan sikre, at velinformerede forbrugere så vidt muligt kan træffe beslutninger, der er til gavn for bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten. Kommissionens nylige *meddelelse om grønne afgifter* indeholder en række forslag på dette område. Fællesskabet bør derfor om muligt fremme:

- internalisering af værdien af biodiversiteten i cost/benefit-analyser
- miljømærkningsordninger baseret på livscyklusanalyser for produkter, hvor disses produktion, distribution, brug og bortskaffelse kan være til skade for biodiversiteten
- integrering af biodiversitetshensyn i erstatningsordninger.

9. Sammen med indførelsen af incitamenter til fremme af bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten må også muligheden for at ophæve incitamenter, der har negative virkninger, overvejes. I denne forbindelse bør visse ordninger for ejendoms- og brugsrettigheder, kontraktbaserede ordninger, international handelspolitik og økonomisk politik tages op til revision. Fællesskabet bør derfor navnlig fokusere på:

- at anvende incitamenter, der har positive, i stedet for negative, virkninger på bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten
- at bidrage til, at systemer, der fremmer biodiversiteten, er socialt og økonomisk levedygtige, og at incitamenter med negative virkninger for bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten ophæves.

Emne 2: Fordeling af de fordele, udnyttelsen af de genetiske ressourcer resulterer i

10. Fordelingen af de fordele, udnyttelsen af de genetiske ressourcer resulterer i, har betydning for gennemførelsen af konventionen på en række punkter, bl.a. adgangen til de genetiske ressourcer og fordelingen af de fordele, bioteknologien medfører, herunder forsknings- og handelspartnerskaber mellem leverandører og brugere af de genressourcerne; teknologioverførsel; teknisk og videnskabeligt samarbejde; viden, nyskabelser og praksis hos traditionelle indfødte og lokale samfund.

11. Med hensyn til de genressourcerne bekræfter konventionen parternes suveræne ret over deres genetiske ressourcer. Det hedder også, at parterne ikke bør pålægge unødige restriktioner, og at adgangen hertil bør finde sted på gensidigt vedtagne vilkår. Mange forskellige løsninger med hensyn til adgangen til disse ressourcer bør følgelig overvejes. Fællesskabet bør derfor:

- fremme hensigtsmæssige multilaterale rammer
- fremme opstillingen af retningslinjer for bilateralt samarbejde på frivilligt grundlag, navnlig i tilfælde, hvor kun nogle lande har eller behøver adgang til de pågældende genressourcer.

- bistå de lande, der sidder inde genetiske ressourcer, med at opstille nationale strategier for undersøgelse af og adgang til ressourcerne, under hensyntagen til relevante multilaterale rammer og instrumenter.

12. Teknologioverførsel bør forstås i bred betydning som omfattende samarbejde med hensyn til adgang til teknologi såvel som institutionel udvikling og opbygning af kapacitet til at identificere og anvende passende teknologi, herunder indfødt og lokal teknologi. Målsætningerne bygger på det faktum, at der findes egnet teknologi både i den offentlige og den private sfære, og at der til fremme af teknologisamarbejde og -overførsel er behov for passende juridiske og økonomiske rammer, herunder regler om intellektuel ejendomsret. Behovet for relevant teknologi gør sig navnlig gældende i ulandene. Fællesskabet bør derfor søge at:

- fremme udviklingen af teknologi til bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed
- fremme overførsel til udviklingslandene af teknologi til bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed.

13. Teknisk og videnskabeligt samarbejde bør navnlig tage sigte på at styrke udviklingslandenes grundlæggende muligheder for bevaring og bæredygtig udvikling af den biologiske mangfoldighed og dens bestanddele og på at opstille fælles forskningsprogrammer, navnlig med hensyn til identifikation, overvågning og udveksling af information. Fællesskabet bør:

- fremme anvendelsen af viden og teknologi til bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed både i og uden for EU, herunder de lokale og indfødte samfunds viden, nyskabelser og praksis.

Emne 3. Forskning, identifikation, overvågning og udveksling af oplysninger

14. Der er bred enighed om, at den nuværende ufuldstændige viden om biodiversiteten er en hindring for konventionens gennemførelse. Dette bør imidlertid ikke bremse de igangværende aktiviteter, der bygger på den forhåndenværende viden. Det er derfor nødvendigt at skærpe bestræbelserne på at identificere og overvåge de vigtigste bestanddele af den biologiske mangfoldighed og af den belastning, de er udsat for, under særlig hensyntagen til den vejledende liste over kategorier af vigtige bestanddele i konventionens bilag I. Det er også nødvendigt at styrke grundforskningen i biodiversitet og de grundlæggende mekanismer herfor.

15. Opgaver og mål, der er identificeret i handlingsplanen og andre foranstaltninger på dette område bør integreres i Fællesskabets næste rammeprogram for forskning og udvikling. Ved udarbejdelsen af de forskellige handlingsplaner bør der tages hensyn til det materiale, der findes hos NGO'er og medlemsstaterne og disses agenturer og private samlinger.

16. Forskningsinitiativerne bør navnlig tage udgangspunkt i arbejdet i den europæiske ad hoc-arbejdsgruppe for forskning og biodiversitet (EWGRB), der er nedsat som led i

Europa-Kommissionens forskningsprogram om miljø og klima (GD XII). Der bør lægges vægt på at:

- skabe et net mellem de europæiske forskningscentre med ekspertise i biodiversitet til fremme af grundforskning i biodiversitet på alle planer
- fremme gennemførelsen af forskningsaktiviteter omkring mekanismerne i biodiversitetens naturlige udvikling, herunder værktøjer og metoder til opfyldelse af de biodiversitetspolitiske mål
- øge vores viden om, hvordan vi kan beskytte biodiversiteten i naturen, landbruget, skovbruget og fiskeriet og dens rolle i livsopretholdelsesprocesserne generelt
- øge vores forståelse af, hvordan biosfæren fungerer på globalt, regionalt og lokalt plan, og hvordan menneskelige aktiviteter påvirker de livsopretholdende systemer
- bidrage til at påpege mangler i lovgivning, programmer og politiske foranstaltninger til bevaring og bæredygtig udnyttelse og retfærdig fordeling af de fordele, udnyttelsen af den biologiske mangfoldighed resulterer i. I denne forbindelse bør der tages højde for de politiske, organisatoriske og forvaltningsmæssige faktorer, der påvirker bæredygtig udnyttelse og bevaring af biodiversiteten i tredjelandene, på baggrund af den økonomiske globalisering
- fremme forskning, der anvender molekylærbiologiske metoder til måling af biodiversiteten, og validering af disse metoder
- fremme skabelsen af værktøjer og valgmuligheder for partnerne med hensyn til bevaring og udnyttelse af biodiversiteten, herunder forskning i renere teknologi og teknologi til fremme af ex situ-bevaring
- fremme evaluering og værdisætning af de forskellige former for biodiversitet, set fra alle samfundets forskellige aktører
- støtte udvikling af en global kommunikation med tredjelandene, navnlig vedrørende bæredygtig udnyttelse og forvaltning af biodiversiteten i overgangsøkonomier såvel som i nye økonomier og udviklingslande.

17. Med hensyn til identifikation vil Fællesskabet fremme yderligere støtteaktiviteter fra Det Europæiske Miljøagentur og Det Europæiske Miljøoplysnings- og Miljøovervågningsnet (EIONET), herunder foranstaltninger til:

- at udvikle en referenceundersøgelse til identifikation og katalogisering af vigtige bestanddele af den biologiske mangfoldighed, der stadig eksisterer - in situ eller ex situ - , eller som er uddøde i de seneste 50 år,
- at identificere bevaringstilstanden og udviklingstendenserne for bestanddelene af den biologiske mangfoldighed,
- at identificere relevante belastninger og trusler, og årsagerne hertil, for bestanddelene af den biologiske mangfoldighed,

- at anvende moderne taksonomi til at udvikle videnskabelige værktøjer til bevaring og bæredygtig udnyttelse, bl.a. med sigte på at udfylde hullerne i denne disciplin.

18. Da det ikke ville være praktisk muligt løbende at overvåge og vurdere alle bestanddelene af den biologiske mangfoldighed i Fællesskabet og den belastning og de trusler, de er udsat for, foreslås det at fremme udvikling af et system af indikatorer baseret på arter og økosystemer⁴.

19. Fællesskabet vil støtte forskning i dette system inden for rammerne af sit forskningsprogram, og arbejde af denne art vil blive integreret i Miljøagenturets nye flerårige arbejdsprogram og i dets netværk. Herudover udvikler Eurostat indikatorer for belastning af biodiversiteten som led i dets "Pressure Indices Project"⁵. Identifikation af disse indikatorer og overvågning af udviklingen heri er et vigtigt element i denne strategi, da disse oplysninger behøves til at vurdere resultaterne af handlingsplanerne og andre foranstaltninger. Aktiviteterne bør derfor omfatte:

- identifikation af et sæt indikatorer til vurdering af påvirkningen af bestanddelene af den biologiske mangfoldighed, for hver enkelt sektors vedkommende, og til vurdering af strategiens gennemførelse
- mekanismerne for overvågning af udviklingen i indikatorerne, bl.a. under hensyntagen til aktiviteter, der forringer levestederne, ikke-bæredygtig jagt, udledning af forurenende stoffer og udsætning eller udbredelse i miljøet af fremmede arter og levende genetisk modificerede organismer.

20. Vigtigheden af vurderinger og international udveksling af oplysninger for opfyldelsen af konventionens mål understreges af, at mange økologiske processer er grænseoverskridende; at økosystemerne er indbyrdes afhængige; at mange vilde arter er migrerende; at der er behov for internationalt samarbejde til at opretholde genpuljer af dyrkede og opdrættede arter, samt at de faktorer, der hindrer bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed, ofte er af grænseoverskridende art. Det er derfor vigtigt at styrke det grænseoverskridende samarbejde mellem medlemsstaterne såvel som med andre parter i konventionen, på et bilateralt eller regionalt grundlag.

21. Heri indgår støtte til konsolidering og yderligere udvikling af den Clearing House-ordning⁶, der er oprettet som det primære værktøj for international udveksling af oplysninger om biodiversitet. Miljøagenturet og dets oplysnings- og overvågningsnet (EIONET) bør befæste og videreudvikle Fællesskabets Clearing House-ordning, så den

---

⁴ Af eksempler på indikatorer på lokalt plan kan nævnes nedgang i forekomsten af en given art, anvendelse af pesticider eller ændring i anvendelsen af pesticider. Eksempler på indikatorer på EU-plan: procentdel af truede arter pr. kendt art, fragmentering af levesteder som følge af lineære transportinfrastrukturer eller områder udpeget under NATURA 2000.

⁵ Beskrevet i Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet (KOM(94)670 endelig udg.): EU-retningslinjer vedrørende miljøindikatorer og grønne nationalregnskaber - integrering af informationssystemer for miljø og økonomi.

⁶ Clearing House-ordningen er nærmere beskrevet i konventionens artikel 18 og videreudviklet ved partskonferencens beslutning I/3, II/3 og III/4.

kan blive et effektivt middel til at fremme teknisk og videnskabeligt samarbejde. Dette bør være decentraliseret, styret af de aktuelle behov og være kilde til oplysninger, der kan anvendes til analyser på meta-data-niveau. Fremskaffelse af oplysninger via Clearing House-ordningen er af særlig betydning for udarbejdelsen af nationale rapporter og EU-rapporter og for information om udviklingen i konkrete foranstaltninger til beskyttelse af biodiversiteten. Fællesskabets Clearing House-ordning vil blive forbundet med medlemsstaternes tilsvarende ordninger.

22. Handlingsplanerne bør derfor bidrage til:

- at identificere og revidere allerede eksisterende ordninger med henblik på at fremme udvekslingen af relevante oplysninger gennem Fællesskabets Clearing House-ordning
- at oprette eller udbygge systemer for udveksling af oplysninger på nationalt og internationalt plan,
- at gøre den nuværende viden om biodiversitet tilgængelig og brugbar for offentligheden og for beslutningstagerne.

Emne 4. Undervisning og folkeoplysning

23. Mange af de forhold, der udgør en trussel for den biologiske mangfoldighed, skyldes menneskers holdning og adfærd. Det vil derfor være vanskeligt at gennemføre biodiversitetsstrategien, hvis de berørte parter ikke har kendskab til problemerne i forbindelse med bevaring og bæredygtig udnyttelse og de mulige løsninger herpå. Der kræves en langsigtet, samordnet indsats inden for undervisning og folkeoplysning for at ændre disse forhold.

24. Oplysning af befolkningen er i mange tilfælde afgørende for, at foranstaltninger til bevaring af biodiversiteten kan lykkes, f.eks. forbrugerpolitik til fremme af bevaring af og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed. Det bør derfor overvejes at gennemføre oplysningskampagner som et vigtigt virkemiddel til at opfylde konventionens mål. På alle disse områder spiller NGO'erne en meget vigtig rolle.

25. Til gennemførelse af en biodiversitetsstrategi kræves der endelig særlig teknisk ekspertise hos de forskellige berørte parter. Denne ekspertise kan kun opnås, hvis de relevante uddannelsesordninger tilpasses den videnskabelige, tekniske og teknologiske udvikling.

26. Fællesskabet bør derfor fremme udvikling af:

- programmer til oplysning af offentligheden om bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed
- undervisningsprogrammer for de mennesker, der skal gennemføre strategien på EU-plan, nationalt plan og lokalt plan
- muligheder for at overvåge, vurdere og rapportere, hvilke virkninger Fællesskabets strategier, planer, programmer, politikker og projekter har på den biologiske mangfoldighed i tredjelandene.

III. INDSATSOMRÅDER

1. Nedenfor belyses de forskellige indsatsområders og sektorers betydning for bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed og midlerne til at opfylde konventionens mål som beskrevet i afsnit II.

1) Bevaring af naturressourcerne

2. Til bevaring og bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne kræves specifikke foranstaltninger med sigte på vilde arter, herunder oprettelse og forvaltning af det økologiske net NATURA 2000:

MÅLSÆTNINGER:

- at gennemføre habitat-direktivet⁷ og fugle-direktivet⁸ fuldt ud
- at støtte oprettelsen af net af udpegede områder, navnlig EU's net NATURA 2000, og yde passende finansiell og teknisk bistand til bevaring og bæredygtig udnyttelse af disse områder
- at udvikle forvaltningsplaner for udvalgte truede arter og visse jagtbare arter
- at gennemføre EF's nye CITES-forordning⁹ og tilpasse den i overensstemmelse med CITES-partskonferencens beslutninger.

3. Initiativer til fremme af biologisk diversitet i områder uden for de beskyttede områder bør støttes. EU sidder ikke inde med noget omfattende juridisk instrument på dette område, selvom der som led i gennemførelsen af det femte handlingsprogram er gjort bestræbelser på at fremme integrering af miljøhensyn i politikken på sektoralt og tværsektoralt plan. I denne sammenhæng er Kommissionens nylige forslag til Rådets rammedirektiv om Fællesskabets vandpolitik af stor betydning. Vandkvantitet og -kvalitet (navnlig med hensyn til pesticider og gødningsstoffer) er afgørende parametre for alle økosystemer. Efterspørgslen efter denne begrænsede ressource fra mange forskellige sider bevirker, at politikken på dette område er af strategisk betydning for bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed. Også vådområder har stor betydning for bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed, som erkendt i Ramsar-konventionen og i Kommissionens nylige meddelelse om vådområder.

---

⁷ EFT nr. L 206 af 22.7.1992.

⁸ EFT nr. L 103 af 25.4.1979.

⁹ EFT nr. L 61 af 3.3.1997.

MÅLSÆTNINGER:

- i samarbejde med medlemsstaterne, at udvide antallet af virkemidler til at opfylde konventionens krav med hensyn til bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed i områderne uden for de beskyttede områder
  - at anvende rammedirektivet om vand som et redskab til bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed og i denne sammenhæng analysere vandkvantitet og -kvalitet i forhold til efterspørgslen for de enkelte flodområder, herunder kunstvanding i landbruget, energifremstilling, industriformål, drikkevand og økologiske anvendelser
  - at øge bevoksningen, herunder bevoksning langs breder og på flodsletter, for at bekæmpe erosion og opretholde økosystemer og levesteder af betydning for det hydrologiske kredsløb
  - at beskytte vådområderne i EU og restaurere ødelagte vådområder.
4. En række globale processer har betydelig virkninger på biodiversiteten, navnlig klimaændringer, ørkendannelse og nedbrydning af ozonlaget. Klimaændringernes indvirkning på visse følsomme økosystemer og afgrødesorter såvel som virkningerne af visse foranstaltninger til bekæmpelse af klimaændringer, f.eks. genplantning af skov og skovrejsning, kan være af relevans for konventionens målsætninger. Genplantning af skov og skovrejsning med henblik på at bekæmpe klimaændringer bør således omfatte foranstaltninger, der indebærer yderligere fordele for biodiversiteten. Foranstaltninger til bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed bør endvidere tage hensyn til de ændringer, der vil kunne ske i økosystemerne som følge af klimaændringerne. Af lige så stor betydning er ozonlagsnedbrydningens virkninger på havets produktivitet og på fiskeriet såvel som på visse afgrødesorter samt visse ozonlagsnedbrydende stoffers indvirkning på biodiversiteten lokalt. Ørkendannelse har alvorlige konsekvenser for jordbund, opretholdelse af det hydrologiske kredsløb og bevaring af diverse økosystemer. Ørkendannelse mindsker jordens produktivitet og medfører risiko for, at vilde arter uddør. Problemer som følge af ørkendannelse gør sig særlig gældende i Middelhavsområdet og andre områder uden for Europa.

MÅLSÆTNINGER

- at fremme samordningen mellem de forskellige initiativer, der i de internationale fora med hensyn til klimaændringer, nedbrydning af ozonlaget og ørkendannelse, så overlapninger undgås, navnlig med hensyn til rapporteringsprocedurerne
- at påvise grænseflader mellem konventionen og aktiviteter, der gennemføres i henhold til andre internationale aftaler, så der kan skabes størst mulig synergi.

2) Landbrug

5. Arealanvendelsen har betydelig indvirkning på biodiversiteten i Europa og andre steder i verden. I nogle tilfælde er den måde, jorden bruges på, til gavn for bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed, mens den i andre tilfælde udgør en alvorlig trussel. Landbruget har således både positive og negative virkninger på biodiversiteten, i mange tilfælde afhængigt af landbrugspraksis, biogeografiske forhold, græsningsperioder osv.

6. Landbrugssektorerne påvirkes stærkt af forskellige former for statsindgreb, der ofte har ført til produktionsniveauer og landbrugspraksis, som ikke har været gavnlige for en bæredygtig udvikling, eller som har modvirket mere bæredygtige former for landbrugspraksis. Stigningen i produktiviteten finder sted på bekostning af naturressourcerne (frugtbar jord, rent vand, naturlige og semi-naturlige økosystemer). De faktorer, der ligger til grund for nedgangen i biodiversiteten, kan endvidere forstås ved at betragte de incitamenter eller negative incitamenter, et land eller en jordbruger står overfor med hensyn til bæredygtig udnyttelse af de genetiske ressourcer.

7. Nogle af de eksterne virkninger af landbruget har imidlertid positive sider som "offentligt gode". Vores landskaber består af marker og græsningsarealer, afvekslende med skove og naturområder. Landbrugsjorden huser ofte vigtige levesteder for vilde dyr og planter. Jorden spiller en vigtig rolle i det hydrologiske kredsløb og for rensning af luften for skadelige luftarter, som f.eks. ammoniak.

8. Landbrugssamfundene har interesse i at sikre, at arealanvendelsen er bæredygtig og bidrager til bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed. Visse semi-naturlige levesteder kan kun bevares, hvis der fortsat finder passende landbrugsaktiviteter sted. I mange situationer, hvor landbrugsproduktionen er en vigtig faktor for bæredygtige økosystemer, ville nedlægningen af landbruget føre til en uigenkaldelig ødelæggelse af forskellige levesteder. Siden Rio-topmødet har der således hos jordbrugerne været en voksende forståelse for fordelene ved miljøvenlig landbrugspraksis, yderligere fremmet af den hurtige udviklingen af "grøn teknologi". Miljøvenlig landbrugspraksis vil imidlertid ikke få tilstrækkelig udbredelse, hvis ikke landbrugerne får yderligere signaler gennem landbrugs- og miljøpolitiske foranstaltninger.

9. Som følge af samspillet mellem bæredygtigt landbrug og udviklingen i landdistrikterne på den ene side og bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed og behovet for integreret fysiske planlægning som nævnt i Agenda 21 på den anden side, bør bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten i landbrugsområder baseres på en kombination af to indbyrdes forlignelige fremgangsmåder:

10. Bevaring og bæredygtig udnyttelse - in situ og ex situ - af de genetiske ressourcer af arter, sorter, domesticerede dyreracer og mikrobielle livsformer af reel eller potentiel værdi som landbrugsvarer og retfærdig fordeling af de fordele, udnyttelse af de genetiske ressourcer i landbruget resulterer i, indebærer en lang række foranstaltninger in og ex situ. For det første kræves der til in situ-bevaring af lokale arter, sorter og domesticerede dyreracer passende økonomiske og sociale incitamenter, kombineret med forståelse fra forbrugernes side. Visse landbrugs-

og avlsaktiviteter bidrager til at bevare truede plante- og dyrearter. For det andet er genbankerne i EU ikke så veludviklede som andre steder, hvorfor der bør sættes ind for at forbedre denne situation. Disse initiativer skulle kunne bidrage til at opfylde de nuværende og fremtidige behov for global levnedsmiddelsikkerhed, og de bør fokusere på nøgleelementerne i FAO's "Global Plan for Action for the Conservation and Sustainable Use of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture".

I handlingsplanen for landbruget bør Fællesskabets initiativer med hensyn til genetiske ressourcer bl.a. bygge på gældende lovgivning.

MÅLSÆTNINGER

- At opstille foranstaltninger, programmer og projekter, som fremmer gennemførelsen af FAO's globale handlingsplan
  - At fremme udvikling af teknologi til vurdering af diversiteten i de genetiske ressourcer
  - At styrke foranstaltningerne til bevaring - in situ og ex situ - af genetiske ressourcer af betydning for levnedsmiddelforsyningerne og landbruget nu og i fremtiden.
  - At fremme udviklingen af genbanker, der kan anvendes til bevaring af in situ og ex situ af genetiske ressourcer til levnedsmidler og landbrugsformål.
  - At søge at sikre, at lovgivningen ikke hindrer bevaring af de genetiske ressourcer.
11. For det andet, bevaring og bæredygtig udnyttelse af agro-økosystemerne og disses samspil med andre økosystemer. De steder, hvor der er landbrug, spiller dette en vigtig rolle i økosystemerne. Til tider påvirker det også andre økosystemer i omgivelserne eller nedenstrøms. I begge tilfælde kan samspillet have positive eller negative konsekvenser for bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten. Landbruget har spillet og spiller stadig en vigtig rolle for økosystemernes diversitet og for skabelsen og opretholdelsen af semi-naturlige økosystemer. Bevaring og bæredygtig udnyttelse af agro-økosystemer indebærer derfor:
- a) Opretholdelse og videreudvikling af landbruget med henblik på at optimere dets positive indflydelse på bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed; erkendelse af den rolle, landbrugssamfundene spiller for skabelse og vedligeholdelse af semi-naturlige levesteder; hensyntagen til den positive rolle, som ikke-intensive landbrugssystemer spiller for vilde dyr og planter og deres levesteder; optimering af de positive virkninger af landbrugspraksis og produktionssystemer på bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed. Navnlige er bibeholdelse af visse veletablerede traditionelle metoder til ekstensivt landbrug, til tider i marginale områder, af væsentlig betydning for at bevare disse områders værdi for biodiversiteten.

- b) Afhjælpning af landbrugets negative virkninger på den biologiske diversitet. Navnlig har arealanvendelsen og forureningen som følge af intensivt landbrug, herunder anvendelse af agro-kemikalier (pesticider og gødningsstoffer) og overgræsning og forurening som følge af for store husdyrhold, sammen med monokultur, ødelæggelse af bl.a. vådområder og levende hegn samt anvendelsen af tunge maskiner, haft alvorlige konsekvenser for biodiversiteten. F.eks. kan pesticider have negative virkninger på bevaringen af biodiversitet, ikke blot dér, hvor de anvendes, men også i andre økosystemer (dvs. gennem pesticid-afstrømning).
12. I denne forbindelse bør handlingsplanen for landbrug bygge på de ovenfor beskrevne foranstaltninger og de foranstaltninger, der er planlagt i Agenda 2000, og supplere dem på en sådan måde, at de bidrager til beskyttelse af biodiversiteten.

13. MÅLSÆTNINGER

- *At fremme landdistrikternes rolle i økologisk henseende.*
- *At integrere biodiversitetsmål i de relevante instrumenter i den fælles landbrugspolitik.*
- *At fremme landbrugsmetoder, der øger biodiversiteten, ved at gøre landbrugsstøtten betinget af miljøforholdene.*
- *At fremme normer for godt landmandskab med henblik på at mindske risikoen for forurening og yderligere skader på biodiversiteten.*
- *At oplyse alle landbrugsproducenterne om forureningen fra visse former for landbrugspraksis på både kort og lang sigt og behovet for, at alle producenterne beskytter både miljø og biodiversitet. Dette omfatter udvikling af en integreret strategi for bæredygtig anvendelse af pesticider.*
- *At fremme og sikre levedygtigheden for de afgrødesorter og -varieteter og domesticerede dyreracer, som tjener til at bevare økosystemerne for prioriterede vilde arter.*
- *At fremme og støtte lav-intensivt landbrug, navnlig i områder af stor økologisk værdi.*
- *At videreudvikle foranstaltningerne til fremme af miljøvenligt landbrug for at optimere fordelene heraf for biodiversiteten ved,*
  1. *at udbygge målrettede landbrug/miljø-foranstaltninger*
  2. *at vurdere resultaterne på grundlag af nærmere udvalgte biodiversitetsindikatorer*
  3. *at forhøje budgettet og øge ressourcerne, som foreslået i Agenda 2000.*

14. Handelspolitikken¹¹⁴s konsekvenser for produktionen af landbrugsvarer og landbrugets arealanvendelse er af stor betydning for bevaring af biodiversiteten. Direkte

investeringer fra producenterne bør være en stærk drivkraft til fremme af bæredygtig udvikling og biodiversitet. Gennemførelsen af globale, regionale og bilaterale handelsaftaler vil have konsekvenser for arealudnyttelsen i mange lande. Den globale udvikling i handelens liberalisering medfører betydelige ændringer i støtteordninger og protektionistiske foranstaltninger. Sammen med ændringerne i handelsmønstrene vil ændringer i de globale og regionale landbrugsproduktionsmønstre sandsynligvis medføre, at visse traditionelle, lokale produktionssystemer vil blive flyttet eller opgivet, eller føre til intensivering af produktionen med henblik på at oprette konkurrenceevnen eller forsyne nye markeder.

15. På dette område bidrager lovgivning om kvalitetsmærkning til at beskytte biodiversiteten. Det bidrager til at bevare en genpulje af domesticerede arter og plante sorter, der medvirker til at forhindre genetisk erosion. Det bidrager også til at bevare arealanvendelsespraksis, der er til gavn for biodiversiteten. Økologisk landbrug bør også fremmes gennem certificeringsordninger. Det er også vigtigt at beskytte geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser og specifikke egenskaber ved landbrugsprodukter og levnedsmidler, da det kan bidrage til at bevare særlige landbrugsøkosystemer, der gavner biodiversiteten.

16. MÅLSÆTNINGER

- *At fremme handelsrelaterede landbrugsforanstaltninger og -discipliner under hensyntagen til behovet for bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed såvel som Verdenshandelsorganisationens principper.*

3. Fiskeri¹⁰

17. Det stigende tryk, de menneskelige aktiviteter udøver på hav- og kystmiljøet, understreger vigtigheden af at integrere biodiversitetshensyn i politikken for havressourcer, herunder fiskeri, og i aftaler om beskyttelse af kyst- og havmiljø og om fiskeri. Bevaring og bæredygtig udnyttelse af hav- og kystøkosystemerne er afgørende for at kunne opretholde fiskernes og fiskerisamfundenes levevej.

18. Selv om fiskeripolitikken har stor betydning for bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed, har den fælles fiskeripolitik endnu ikke nået målet om bæredygtigt fiskeri. Dette mål kræver, at der sættes øvre grænser for udnyttelsesrater (fiskedødelighedsrater) og mindsteniveauer for fiskebestandens biomasse, så der skabes stor sandsynlighed for et levedygtigt og bæredygtigt fiskeri for en given art eller gruppe af arter. Når den øverste udnyttelsesrate for hver art således er fastsat, skal der indføres mekanismer til at holde arten under det kritiske punkt. Som middel til at begrænse udnyttelsesraterne bør der fastsættes en *maksimal fiskeriindsats* eller *samlet tilladt fangst* eller en kombination af disse to systemer. Gennem den fælles

---

¹⁰ I dette afsnit omfatter ordene fiskeri og fiskebestande ikke nødvendigvis kun fiskearter, men også muslinger, skaldyr, havdyr og andre dyr, der lever i havet og i flodmundinger.

fiskeripolitik er der adgang til de nødvendige operationelle værktøjer til at definere både de tilladte udnyttelsesrater og de dertil knyttede ledsageforanstaltninger.

19. Forskningen på dette område bør afdække, hvordan vi kan sikre, at uerstattelige genetiske ressourcer ikke tabes gennem genetisk kontamination af indfødte bestande som følge af hybridisering eller konkurrence. Integrering af konventionens mål i fiskeripolitikken kræver endvidere handling på tre forskellige planer: a) bæredygtig udnyttelse af fiskebestandene, b) beskyttelse af ikke-målarter mod fiskeriaktiviteter og c) forebyggelse af belastning fra akvakultur på forskellige økosystemer. Disse forskellige niveauer bør også tages i betragtning i forbindelse med Fællesskabets fiskeriaftaler med tredjelande.

20. MÅLSÆTNINGER

- *At fremme bevaring og bæredygtig udnyttelse af fiskebestand og ædeområder.*
- *At fremme udviklingen af tekniske bevaringsforanstaltninger til støtte for bæredygtig udnyttelse af fiskebestandene. Foranstaltningerne kan bestå i at indføre fiskerifri områder (hovedsagelig til beskyttelse af tætte forekomster af unge fisk) og regulere netmaskernes størrelse. De enkelte foranstaltninger bør vælges på grundlag af deres fordele og forventede bevaringsmæssige virkninger.*
- *At mindske belastningen fra fiskeriaktiviteter og andre menneskelige aktiviteter på ikke-målarter og på hav- og kystøkosystemerne med henblik på bæredygtig udnyttelse af hav- og kystdiversiteten.*
- *At undgå akvakulturpraksis, som kan hindre bevaringen af levesteder i følsomme områder, f.eks. mangroveområder i tredjelande og tidevandsområder i Fællesskabet, forurening fra fiskefarme og genetisk kontaminering som følge af udsætning eller undslip af opdrættede arter eller varieteter.*

4) Regionalpolitik og fysisk planlægning

21. Kommissionens meddelelse "Europa 2000+: samarbejde om fysisk planlægning i Europa" belyser, hvordan fysisk planlægning kan bidrage til bevaring og bæredygtig forvaltning af økosystemer. Fysisk planlægning kan således spille en vigtig rolle for bæredygtig udnyttelse af den biologiske biodiversitet på alle planer:

a) På lokalt og regionalt plan ved at påpege de fordele, der kan ventes fra bæredygtig arealanvendelse - navnlig i socioøkonomisk henseende - når det kan fremme partnerskab mellem lokale/regionale myndigheder, økonomiske aktører, lokale og indfødte samfund, NGO'er og biodiversitetseksperter

* På strategisk plan belyser fysisk planlægning forbindelsen mellem de forskellige lag i administrationen og mellem de forskellige politikker, der konkurrerer om de samme naturressourcer. Fysisk planlægning betyder, at der skal opstilles et fælles sæt af langsigtede målsætninger, der skal opfyldes gennem indbyrdes forligelige foranstaltninger, der er tilpasset de særlige socioøkonomiske og miljømæssige træk ved det pågældende område.

22. Fysisk planlægning bør fremme bæredygtig arealanvendelse og samtidig sikre en mere ligevægtig geografisk fordeling af de økonomiske aktiviteter. Det bør bidrage til at undgå overdrevent pres på visse dele af EU's område og til, at der overalt tages hensyn til de økologiske faktorer. Kommissionen har integreret fysisk planlægning i sit demonstrationsprogram om integreret forvaltning af kystområder, hvori der bl.a. tages hensyn til biodiversitetsaspektet. Med henblik på yderligere at fremme fysisk planlægning på EU-plan har EU indledt udarbejdelsen af en europæisk plan for fysisk planlægning. Det første officielle udkast blev vel modtaget på det uformelle ministermøde i Noordwijk i juni 1997. Planen behandler biodiversitet under overskriften "Fortsat pres på Europas natur- og kulturarv". Det understreges, at det for at undgå yderlige tab i biodiversiteten må sikres, at der tages hensyn til specifikke lokale faktorer ved gennemførelsen af foranstaltninger med konsekvenser for arealanvendelsen.

23. Med hensyn til regionalstøtte er en bred indfaldsvinkel til at sikre bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed på lang sigt generelt den bedste løsning. I de støtteberettigede regioner, navnlig regioner med høj biodiversitet, vil bæredygtige udviklingsplaner kunne indarbejdes i de regionale udviklingsstrategier og strukturfundsprogrammerne.

24. I denne sammenhæng bør der lægges særlig vægt på de landområder, hvor tab af biodiversitet og forringelse af levestederne i mange tilfælde kun kan undgås ved at fortsætte landbrugsaktiviteterne. Disse miljøværdier kan beskyttes og videreudvikles gennem en politik for udvikling af landdistrikterne

25. MÅLSÆTNINGER

- *At fremme de foranstaltninger inden for fysisk planlægning, som kan bidrage til at bevare og øge biodiversiteten i hele EU. Der vil især blive lagt vægt på:*
  - *økologiske korridorer og stødpudezoner*
  - *ubeskyttede, følsomme områder med høj biodiversitet, som f.eks. bjerge, kystområder og øer.*
  - *landområder med henblik på at forene økonomisk udvikling og bevaring af biodiversiteten.*
- *I kystområder: at udvikle integreret forvaltning og planlægning af både land og hav, herunder fiskeri, skibsfart, kystinfrastrukturer og belastningen fra landbrug og fiskeri i baglandet.*
- *At fremme bæredygtig udvikling baseret på integreret fysisk planlægning.*
- *At fremme bæredygtig regionaludvikling inden for rammerne af de operationelle programmer såvel som tværnationale samarbejdsprogrammer, der omfatter foranstaltninger til bevaring og bæredygtig udnyttelse af biodiversiteten. Hertil kan der ydes støtte via Strukturfondene med henblik på at beskytte miljøkvaliteten, navnlig i støtteberettigede områder med høj biodiversitet.*

At sikre, at interventioner, der samfinansieres under Strukturfondene og Samhørighedsfonden (der hovedsagelig tager sigte på økonomisk og social samhørighed) ikke strider mod EU-lovgivning af relevans for biodiversiteten.

5. Skove

26. Globalt rummer skovene den største andel af den biologiske diversitet for så vidt angår arter, genetisk materiale og økologiske processer, og de har stor værdi for bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed. Endvidere spiller skovene en stor rolle som middel til at bekæmpe klimaændringer og mindske konsekvenserne heraf for andre økosystemer. Livsbetingelserne for mange landbrugssamfund hviler på bevaring og bæredygtig udnyttelse af skovene, som indeholder vigtige ressourcer for de nuværende og kommende generationer. Genplantning af skov er vigtig for at øge skovens samlede udbredelse, men man bør i forbindelse med plantning og genplantning af skov undgå at beskadige vigtige og/eller værdifulde økosystemer (f.eks. vådområder, stepper, heder) og anvende uegnede træarter. Der tages ligeligt hensyn til behovet for bevaring og forøgelse af den biologiske diversitet i skovene, opretholdelse skovens sundhed og økologiske ligeyægt, bæredygtig produktion af råmaterialer til træindustrien og af varer og tjenesteydelser til samfundet som helhed.

27. Bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed i skovene kan ansues på tre forskellige planer:

- a) På globalt plan er såvel tropeskovene som visse boreale skove nu stærkere truet end nogen sinde tidligere, idet skovene i mange områder ryddes og ødelægges med stor hast som følge af menneskelige aktiviteter. Fællesskabet har erkendt, at det er afgørende betydning at stoppe og vende dette ødelæggende kredsløb; det har således gjort bæredygtig skovforvaltning til et af sine hovedpunkter i udviklingssamarbejdspolitikken (jf. kapitlet om udviklingssamarbejde nedenfor). Navnlig er gennemførelsen af rekommandationerne fra det tværstatslige skovpanel (Intergovernmental Panel on Forests - IPF) af relevans for konventionens målsætninger. Inden for rammerne af IPF har Fællesskabet endvidere støttet udviklingen af et juridisk bindende instrument for skove, der bl.a. skal tage sigte på at integrere bevaring af biodiversiteten med bæredygtig forvaltning af skovene på nationalt, regionalt og globalt plan.
- b) På paneuropæisk har Fællesskabet undertegnet de resolutioner, der er vedtaget på ministerkonferencerne for beskyttelse af Europas skove. Generelle retningslinjer for bevaring af biodiversiteten i de europæiske skove er således opstillet i Helsinki-konferencens resolution H2. Der henvises også til bevaring og passende forøgelse af biodiversiteten i resolution H1, som indeholder de generelle retningslinjer for bæredygtig forvaltning af Europas skove.

I denne sammenhæng skal også nævnes Fællesskabets deltagelse den tredje ministerkonference "Miljø for Europa", der blev afholdt i Sofia i oktober 1995. Fællesskabet tilsluttede sig her den paneuropæiske strategi for biologisk og landskabsmæssig mangfoldighed. De to processer er siden blevet koordineret. Der er for perioden 1997-2000 foreslået et fælles arbejdsprogram for bevaring og

forbedring af den biologiske og landskabsmæssige mangfoldighed i skovøkosystemer.

- c) I Fællesskabet udvikles skovbrugspolitikken hovedsageligt på nationalt plan. Fællesskabet har imidlertid taget visse initiativer til at fremme skovbevaring, navnlig beskyttelse af skovene mod luftforurening og brande, genplantning af skov, forbedring af skovbevoksede områder, udvikling af skov-infrastrukturer og forarbejdning af skovprodukter, bevaring af de genetiske ressourcer i skovsamlinger og om nødvendigt initiativer til at sammenligneliggøre eller fuldstændiggøre skovdata fra medlemsstaterne og fra skovrelateret forskning, hvortil der ydes støtte gennem Fællesskabets særprogrammer for landbrug, miljø, bioteknologi og energi.

28. Der bør udarbejdes en særlig handlingsplan for bevaring og fremme af biodiversiteten af skove i forbindelse med det lovgivningsforslag om en skovbrugsstrategi for EU, som Europa-Parlamentet gjorde sig til talsmand for i en beslutning af 30. januar 1997.

29. MÅLSÆTNINGER

- *At fremme bevaring og passende forøgelse af biodiversiteten som et vigtigt element i bæredygtig skovforvaltning på nationalt, regionalt og globalt plan.*
- *At udbygge Rådets forordning 2080/92 med særligt henblik på biodiversiteten.*
- *At sikre, at den ønskede nettostigning i skovarealerne som middel til at øge deres funktion som kulstofdræn til bekæmpelse af klimaændringerne ikke hindrer, at genplantning af skov foretages på en måde, der skader økologisk betydningsfulde eller bevaringsværdige områder og økosystemer.*
- *At fremme bæredygtig skovforvaltning, der respekterer de pågældende områders økologiske egenskaber, og genopretning og regenerering af skovryddede områder. Indfødte arter og lokale sorter bør om muligt foretrækkes. Hvis der anvendes indførte arter til at erstatte lokale økosystemer, bør der samtidig træffes foranstaltninger til at bevare de indfødte dyr og planter.*
- *At fremme udviklingen af specifikke, praktiske, omkostningseffektive og virkningsfulde systemer til vurdering af biodiversiteten og metoder til vurdering af udvalgte skovudviklings- og forvaltningsteknikkers indflydelse på de biodiversiteten.*
- *At fremme international forskning i konsekvenserne af mulige klimaændringer på skovøkosystemerne, mulig tilpasning af skovøkosystemerne til klimaændringerne og afbødning af de negative virkninger af klimaændringerne gennem skovøkosystemer som anført i resolution i nr. 4 fra ministerkonferencen i Helsinki om beskyttelse af Europas skove.*
- *At fremme gennemførelsen af de generelle retningslinjer for bevaring af biodiversiteten i de europæiske skove (resolution 2 fra Helsinki-konferencen) og IPF's rekommandationer i forbindelse med biodiversiteten.*

6) Energi og transport

30. Transport- og energisektoren belaster biodiversiteten på globalt og regionalt plan gennem klimaændringer og forurening. Endvidere kan udviklingen af transport- og energiproduktionsinfrastrukturer belaste den biologiske diversitet på mere lokalt plan.

- a) Emissionerne fra fossilt brændsel har globalt ført til en stigning i atmosfærens koncentrationer af drivhusgasser. Disse ændringer ventes at medføre regionale og globale klimaændringer. Dette vil yderligere belaste de økologiske systemer, som allerede er belastet forurening, stigende ressourceefterspørgsel og ikke-bæredygtig forvaltning. Økosystemernes sammensætning og geografiske fordeling vil ændre sig hurtigere sig end tidligere som følge af naturlige processer. Visse arters begrænsede evne til at tilpasse sig disse ændringer vil derfor bane vejen for yderligere tab i biodiversitet.
- b) Regionalt medfører anvendelsen af fossilt brændsel forurening af indenlandske vandområder og jordbunden (og skader på vegetationen og skovenes sundhedstilstand) samt forringelse af skovene. Forurening af søer og vandløb gør dem uegnede for visse arter. Forurening af jordbunden ændrer endvidere jordens kemiske sammensætning og struktur og påvirker de økosystemer, som den indgår i.
- c) Ændringer i arealanvendelsen som følge af udvikling af infrastrukturer til produktion og distribution af energi, ikke blot fra fossilt brændsel, kan også medføre lokale virkninger. Der bør også tages hensyn til konsekvenserne af anvendelse af vedvarende energikilder (f.eks. vandkraftværker, ikke-bæredygtig anvendelse af biomasse og storskala-energibeplantninger). I denne sammenhæng har forvaltningen af vandressourcerne stor betydning som følge af den stigende efterspørgsel efter vand til energifremstilling. Transport-, vej- og lufthavnsinfrastrukturer kan have direkte konsekvenser for økosystemernes udbredelse og fragmentering af levesteder samt indirekte konsekvenser (herunder genetisk isolation) og forstyrrelser (herunder tilstedeværelsen af mennesker, ændringer i belysning, vind, temperatur, fugtighed og jordens næringsstoffer) for vilde arter. Endvidere kan omdannelsen af floder til kanaler af hensyn til flodtransport øge presset på vand- og flodøkosystemerne som følge af ændret arealanvendelse og forstyrrelser, ændring i levesteder samt forurening. Søtransport og hertil knyttede infrastrukturer øger endvidere havforureningen.

31. MÅLSÆTNINGER:

- *At gennemføre forurenings- og klimaændringsstrategierne med henblik på at minimere belastningen af biodiversiteten.*
- *At minimere belastningen af biodiversiteten fra udvikling af infrastrukturer til energi fra traditionelle og vedvarende energikilder.*
- *At tage hensyn til biodiversiteten ved valg af energikilder til opfyldelse af energibehovet på regionalt plan.*

- *At minimere belastningen af biodiversiteten fra transportinfrastrukturene ved at optimere de eksisterende infrastrukturers kapacitet og effektivitet og ved at integrere miljøhensynene ved anlæg af nye infrastrukturer.*

7) Turisme

32. Turismen er snævert knyttet til bevaringen af et sundt miljø, som igen er et væsentligt element i udviklingen af turismen, og som kan skærpe offentlighedens bevidsthed om visse aspekter ved den biologiske mangfoldighed. Turistpolitikken udvikles på nationalt og regionalt plan og kan have betydelige konsekvenser for biodiversitet og bæredygtighed. På den ene side øver turismen direkte og indirekte pres på bevaringen af vilde arter og deres levesteder og kan forstyrre vilde dyr og planter og øge forureningen som følge af øget transport. På den anden side kan bæredygtig turisme i mange områder give yderligere indtægter og beskæftigelse i lokalsamfund og herved give disse yderligere motivation til at bevare naturen og beskytte miljøet.

33. Bæredygtig udvikling i turistområder skal forene forskellige interesser: turistindustrien, turisternes ønsker og bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed.

34. I denne sammenhæng er det vigtigt at fastlægge, i hvilket omfang følsomme områder bør beskyttes mod yderligere forstyrrelser forårsaget af turismen, og kortlægge levestedernes og økosystemernes turismæssige bæreevne. Det er også vigtigt at forstå grænserne for et ressourceoverførselssystem, hvor et lille antal turister giver ekstraintægter til et stort antal af lokalsamfundets beboere.

35. Det er vigtigt at fremme turistaktiviteter, som direkte eller indirekte bidrager til bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed. Også den offentlige og private sektor har meget at vinde ved at udveksle bedst mulig praksis på dette område. Den private sektor bør ansføres til at følge retningslinjer og adfærdskodekser for bæredygtig turisme.

36. Turistpolitikken hører under medlemsstaterne, som ikke bør glemme at tage særligt hensyn til turismens indvirkning på potentielle NATURA 2000-områder. Turismen har også betydning for regionalplanlægning og fysisk planlægning, og dette bør afspejle sig i handlingsplanerne for de forskellige sektorer. På globalt plan lægger Berlin-erklæringen grundlaget for udvikling af globale retningslinjer for bæredygtig udvikling af turisme inden for konventionens rammer.

37. Fællesskabet bør navnlig forfølge nedenstående målsætninger:

- *At fremme vurdering af de forskellige økosystemers og levesteders turismebæreevne.*
- *At ansføre til udveksling af bedst mulig praksis mellem offentlige og private turistinstanser.*
- *At fremme internationale retningslinjer for bæredygtig turisme.*

8) Udvikling og økonomisk samarbejde

38. Udviklingslandene og overgangsøkonomierne rummer et bredt spektrum af levesteder og økosystemer, hvor skove, græsbevoksninger og hav/kystøkosystemer generelt er de mest betydningsfulde. Forskellige former for menneskelige aktiviteter belaster biodiversiteten, idet levesteder går tabt eller beskadiges. Der er mange årsager hertil, herunder fattigdom. Biodiversiteten i små østater i den tredje verden udgør et særligt problem: nogle af de lokale levesteder dækker et uhyre lille areal; der er en høj grad af endemi, og miljøet er stærkt sårbart over for naturkatastrofer og ødelæggelse af levesteder.

39. I konventionens artikel 20 erkendes princippet om parternes fælles, men differentierede ansvar og den rolle, udviklingssamarbejdet spiller. I konventionens artikel 3 erkendes det endvidere, at staterne har suveræn ret til at udnytte deres naturressourcer i henhold til deres egen miljøpolitik. I denne sammenhæng er Fællesskabets støtte til udviklingssamarbejde et vigtigt redskab til at støtte tredjelandene i deres bestræbelser på bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed. Der er navnlig behov for kapacitetsopbygning, så tredjelandene kan tilegne sig ekspertise til udvikling og anvendelse af teknologi, herunder indfødt og traditionel teknologi, til bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed. Lige så vigtigt vil det være at undersøge mulighederne for at føre taksonomisk information, der opbevares i samlinger i Fællesskabet, tilbage til hjemlandet.

40. I aktiviteter, der finansieres under PHARE-programmet, bør der endvidere lægges vægt på, at områder af stor værdi for biodiversiteten bevares, navnlig ved at ansøre ansøgerlandene til at efterleve Fællesskabets regelsæt på dette område.

41. MÅLSÆTNINGER:

- *At integrere biodiversitetsmålene i Fællesskabets strategier for udvikling og økonomisk samarbejde og dialog med udviklingslandene og overgangsøkonomierne. Biodiversitetsmålene bør integreres i udviklingsprojekter i modtagerlandenes forskellige erhvervssektorer til sikring af større sammenhæng mellem Fællesskabets udviklingssamarbejds politik og dens politik på andre områder, som f.eks. international handel, landbrug og fiskeri.*
- *At støtte bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne, navnlig skove, græsbevoksninger og hav/kystøkosystemer.*
- *At udbygge kapaciteten for de instanser, der er involveret i bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed.*
- *At integrere VVM i udviklings- og økonomisk samarbejde.*
- *At samordne gennemførelsen af denne strategi og de heraf følgende handlingsplaner med tredjelandenes strategier med henblik på at sikre sammenhæng mellem Fællesskabets støtte til tredjelandene og disses egne biodiversitetsstrategier.*

- *At sikre komplementaritet og samordning af foranstaltninger og fremgangsmåder i Fællesskabets og medlemsstaternes støtteprogrammer såvel som med andre fonde og internationale institutioner, navnlig Den Globale Miljøfacilitet, med henblik på en sammenhængende gennemførelse af konventionen.*
- *At yde tilstrækkelig finansiel støtte til biodiversitet i forbindelse med bilaterale støtteprogrammer såvel som til internationale mekanismer (f.eks. konventionen).*
- *At fremme planer for integrering af biodiversitetshensyn i tiltrædelseslandenes landbrugspolitik.*

IV. UDVIKLING OG GENNEMFØRELSE AF HANDLINGSPLANER OG VURDERING AF RESULTATERNE HERAF

1. Der vil som led i denne strategi blive udarbejdet handlingsplaner af sektoral og tværsektoral art til sikring af, at Fællesskabet gennemfører konventionen fuldt ud for så vidt angår målsætningerne i afsnit II og III.

2. Der tænkes gennemført specifikke handlingsplaner for bevaring af naturressourcerne, landbrug, fiskeri, regionalpolitik og fysisk planlægning samt udviklingssamarbejde og økonomisk samarbejde. For videreudvikling og gennemførelse af de andre politikområder vil målsætningerne i afsnit III blive taget i betragtning. Med hensyn til regionalpolitik og fysisk planlægning skal handlingsplanen sikre, at strategiens målsætninger integreres direkte i de fremtidige retningslinjer så vel som de relevante fællesskabsinitiativer, og hertil kræves ikke udviklet specifikke nye instrumenter. Forslag vedrørende skovpolitikken vil indgå i forslaget til EU's skovbrugsstrategi. For energi og transport kræves der ikke specifikke handlingsplaner, da Fællesskabets strategier for klimaændringer og forsuring, som er fokuseret på økosystemerne, samt gennemførelsen af passende miljøkonsekvensvurderinger bør kunne opfylde biodiversitetsmålsætningerne på disse områder. For turismens vedkommende skulle gennemførelsen af miljøvurderinger og initiativer inden for regionalpolitik og fysisk planlægning bidrage til at opfylde biodiversitetsmålsætningerne.

3. Disse handlingsplaner er tænkt som praktiske redskaber til at integrere biodiversiteten i sektorale og tværsektorale politikker og instrumenter af betydning for bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed i Fællesskabet. Under hensyntagen til konventionens artikel 3 skal handlingsplanerne også sikre, at Fællesskabets politikker og instrumenter ikke forårsager skade på miljøet i andre stater eller i områder uden for national jurisdiktion og støtte tredjelandene i deres bestræbelser på bevaring og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed.

4. I betragtning af de værdier med hensyn til biodiversitet, som findes i nogle af Fællesskabets associerede lande i Central- og Østeuropa, bør det sikres, at handlingsplanerne og andre foranstaltninger fokuseres specifikt på problemer i forbindelse med udvidelsen.

5. Handlingsplanerne skal sigte mod at respektere, bevare og opretholde de indfødte og de lokale samfunds viden, nyskabelser og traditioner af betydning for bevaring og

bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed og fremme anvendelsen heraf med samtykke og bistand fra indehaverne af denne viden og knowhow.

6. Til gennemførelse af denne strategi vil de relevante aktører på de ovennævnte politikområder udvikle handlingsplanerne i overensstemmelse med de specifikke mål, de forfølger, og de specifikke ordninger og procedurer, de er underkastet. De aktører, der skal udarbejde eller medvirke til udarbejdelsen af handlingsplanerne, er i første række de af Kommissionens tjenestegrene, der har ansvaret for de pågældende områder, i snæver indbyrdes samordning såvel som i samarbejde med andre europæiske institutioner og instanser (f.eks. Det Europæiske Miljøagentur, Den Europæiske Investeringsbank) og sammen med de nationale myndigheder i de tilfælde, hvor ansvaret for fastlæggelse og gennemførelse af foranstaltninger er fælles. Handlingsplanerne vil blive udmøntet i meddelelser fra Kommissionen til Rådet og Parlamentet og vil om nødvendigt omfatte retsakter.

- 7. Handlingsplanerne bør indgå i de foreliggende sektorale programmer og bør bygge på eksisterende aftaler og internationale forpligtelser. Handlingsplanerne og instrumenterne bør tage sigte på de målsætninger, der er anført for de pågældende politikområder og under de forskellige emner i denne strategi. På denne måde vil biodiversitetshensynene blive integreret i bl.a.

- Nuværende gennemgang af ordninger for Strukturfondene

- Reformen af den fælles landbrugspolitik som bebudet i Agenda 2000

- De nye aftaler om udviklingshjælp, der skal vedtages i 1998, navnlig gennem den nye rammeaftale mellem EU og AVS-staterne efter år 2000.

8. Handlingsplanerne bør fremme samarbejde og partnerskaber såvel som en mere effektiv udnyttelse af de forhåndenværende ressourcer. Interessegrupper, som f.eks. industrisammenslutninger og NGO'er vil blive inddraget i udviklingen og gennemførelsen af handlingsplanerne.

9. Ved udviklingen af handlingsplanerne vil det være nødvendigt at gennemgå de eksisterende sektorale og tværsektorale strategier, planer, programmer og politikker for at indkredse, hvilken indflydelse - positiv eller negativ - de har på arter og økosystemer, og i hvilken udstrækning målene i denne strategi allerede er integreret, og påvise eventuelle huller og yderligere initiativer, som måtte være påkrævet. Planerne bør også opstille handlingsprioriteter. I udviklingen og gennemførelsen af handlingsplanerne bør forsigtighedsprincippet følges i de tilfælde, hvor den foreliggende viden ikke er tilstrækkelig. De socioøkonomiske aspekter ved gennemførelsen af handlingsplanernes foranstaltninger bør vurderes. For at opstille prioriteter og begrunde de valgte muligheder, (når der findes alternative muligheder) bør handlingsplanerne indeholde oplysninger om omkostningseffektivitet.

10. Den enkelte handlingsplan bør opstille klare opgaver, mål og mekanismer for vurdering af strategiens gennemførelse. Kommissionen vil i samarbejde med de relevante instanser udvikle indikatorer til vurdering af handlingsplanernes gennemførelse ex ante og ex post. Indikatorerne vil blive udarbejdet på grundlag af arter og økosystemer, der kan ventes at blive påvirket af de enkelte politikområder i afsnit III, og for hvilke

bevaring og bæredygtig udnyttelse kræver, at der sættes ind. Der vil også blive taget hensyn til økonomiske indikatorer.

11. Når handlingsplanerne er vedtaget, vil det være op til de berørte aktører at sørge for, at de gennemføres. De forskellige sæt af biodiversitetsindikatorer vil gøre det lettere for de "knudepunkter", der skal oprettes, at følge udviklingen, gennemførelsen og revisionen af strategien og handlingsplanerne og sikre samordning og sammenhæng i

12. Gennemførelsen af strategien og handlingsplanerne vil blive vurderet på en treårig basis. På grundlag af disse vurderinger vil Kommissionen forelægge Rådet og Parlamentet en rapport.

13. Handlingsplanerne skulle være færdigudviklet inden to år efter godkendelsen af denne meddelelse fra Kommissionen.

ISSN 0254-1459

KOM(98) 42 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

14 03 15

Katalognummer : CB-CO-98-066-DA-C

ISBN 92-78-30874-9

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer

L-2985 Luxembourg